

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi descendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Præfatio ad RR. DD. Neo-Parochos, & eorum Cooperatores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

Præfatio ad RR. DD. Neo-Parochos,
& eorum Cooperatores.

Quam utile, quam præstans, quam proprium Animarum Curatoribus sit concionandi; seu Verbi divini diffeminandi munus, usque adeo quotidianâ experientiâ testatum est, ut latere neminem queat, nisi qui præstantissimos & copiosissimos fructus à Christo; Apostolis, SS. Patribus; aliisque fatundissimis Concionatoribus; ex Concionibus suis relictos ignorat. Quam verò idem etiam Prædicatoris Evangelici munus laboriosum, quam arduum, quam difficile sit, nemo profectò testari melius potest, quam vos ipsi RR. DD. Neo-Parochi & Cooperatores, qui, cum tempore Studiorum vestrorum omnes propemodum cogitationes, curasque ad necessariam Philosophiæ, Theologiæque speculativæ vel moralis scientiam comparandam converteritis; nihil minus, quam vel de necessario ad Conciones habendas apparatu, vel de præceptis ad artem concionandi discendam præscribi plerumque solitis, hauriendis cogitabatis. Accedit, quòd eandem Artem addiscere volentibus, non raro etiam Instructoris, qui posset, aut vellet in ea instruere, copia aut occasio defuerit; unde necessario consequitur, ut, quoniam hæc Ars perinde ac alia sine perito Instructore non addiscitur, ad curam Animarum, atque adeo Concionatoris etiam Evangelici munus statim post studia finita, & Sacerdotis susceptum Ordinem applicati, ingentem in tot Concionibus ad Populum habendis difficultatem plerumque sentiat, & non raro etiam fructum vobis & aliis desideratum non referatis. Quæ causa fuit, ut, quemadmodum pro singulari meo erga vos affectu, Instructiones sex practicas circa alias Muneris vestri functiones composui, typoque commisi, ita de hac quoque nobilissima, utilissimâque Prædicatoris Evangelici functione similem vobis Instructionem offerre decreverim. Nam, etsi non ignorem, plures hinc inde libellos de simili materia fuisse impressos, ii tamen vel plerumque ad manum vobis non sunt; vel, quia nuda dumtaxat præcepta continent, meritò ad dictam concionandi artem addiscendam minus sufficientes creduntur, cum, ut rectè Seneca notavit, longum iter sit per præcepta, breve & efficax per exempla. Hunc itaque defectum Instructio hæc supplebit, utpote in qua non tantum præcepta ad hanc Artem pertinentia ex optimis quibusque Authoribus collecta proponuntur, sed practica etiam

Idea

P R A E F A T I O.

Idea ad materiam & Temporum, Fessorumque varietatem accommodata offerentur. Unde tres praeipue partes hac Instructio complectetur, quarum prima Naturam, Materiam & Formam ipsius Concionis explicabit; Secunda praxin ipsam per varia Concionum exempla practica proposita docebit, & ita quidem, ut non modo unum pro quovis Concionis genere exemplar, sed plures etiam Conceptus pro similibus Concionibus frequentius habendis breviter indicentur. Tertia praxin utiliter tradendi Catechismum indicabit. Qui tamen ipse labor ne aut temere à me susceptus, aut certe minus utiliter impensus cuiquam videatur, de quinque capitibus ad intentionem meam clarius cognoscendam necessariis praeponendos vos duxi.

Primum est, me in tota hac Instructioe non id quaerere, ut, quâ ratione Conciones in primariis Aularum, & praeipuarum Civitatum Cathedralis haberi debeant, ostendam; pro his enim cum exercitati in arte concionatoria Magistri plerumque constituentur imprudens sanè & temerarius forem, si vix Discipuli dignus nomine tales, tantosque Magistros instruere praesumerem; illud ergo unicuique mihi propositum fuit, ut Tirones in hac arte nihil aut perparum instructos ruditer instituerem, & quomodo Conciones pro rudi & rusticano Populo instruendo, fructuose, facilique labore formare debeant, edocerem, ad quem finem utique nec conceptus ingeniosi & subtiles, neque verba exquisita, stylusque multum elevatus necessarii fuerant.

Alterum est, me Ideas Concionum non pro omnibus Dominicis & Festis (hoc enim minus conforme fuisset instituto & fini mihi proposito) sed pro iis duntaxat Festis & Concionibus, in quibus adverteram, novos Sacerdotes maiorem plerumque difficultatem, conceptuumque inveniendorum inopiam experiri (quales v.g. sunt Conciones in Festis SS. Dedicatione, Patrocinio Templi, Novo Anno, Parasceve, Paschate, Primitiis Sacerdotum, Peregrinationibus, Congregatione Rosarii, Funeribus & Sepulturis, aut etiam apud Rusticos instituenda) attulisse; ex his namque bene intellectis & practicatis non difficile erit, in aliis quoque Festis aut Dominicis similes Conciones formare.

Tertium est, in ipsis etiam Conceptibus, qui Concioni principali ordinariè subiuncti sunt, succinctum me potius, quam prolixum fuisse, eo quod non raro audiverim, in conceptibus potius inveniendis, quam iisdem dilatandis & amplificandis difficultatem

tatem

P R A E F A T I O.

tatem sentire Iuvenes Concionatores, maximè circa funebres Exhortationes apud sepulturam, quae frequenter admodum recurrunt, faciendas, quae, quia plerumque quadrantem horae excedere non solent, non erit operosum Exhortatori, reliquum, quod Conceptui superaddendum erit, adicere, maximè si Bibliotheca meam manuales, quam cum in finem collegi, typoque preparavi, quondam nanciscatur; in ea namque copiosam prolixius de quacunque doctrina concionandi materiam reperiet.

Quartum est, me in Ideis proponendis non modò Scopum ipsum, seu doctrinam probandam, sed etiam Syllogismum principalem ad talem doctrinam persuadendam adhibitum Concioni praemisisse, ut ex eorum inspectione clariùs cognoscat Iuvenis Concinator, quò collimare in Concionibus debeat, nimirum ut non illustret duntaxat intellectum docendo, quae agenda vel omittenda sunt, sed movendo etiam, & persuadendo, ut actu ea facere, vel omittere decernat, id quod saltem implicite per Syllogismum legitime concludentem fieri oportet. Unde quia ad talem persuasionem eadem interdum Historia & Sententia in diversis Concionibus valde conducere censebatur, mirari aut agrè ferre nemo debet, sapiens easdem in diversis locis fuisse narratas aut citatas, cum faciliè contingere queat, ut is, qui uno in loco illas reperit, altero in loco eas non legerit, aut certe non sciat, vel meminerit, etiam in alia concione adhiberi possent.

Quintum & ultimum est, neminem ex eo, quòd in primariis Cathedris munere Concinatoris constanter non sim functus; nec in extraordinariis etiam Concionibus famosi nomen Concinatoris sim sortitus, absterri ab huius Instructionis usu debere, sed satis cuiusvis esse posse, quòd doctrinas quidem generales à celeberrimis Concinatoribus mutuatus sim; Idcirco verò practicas boni Concinatores, & prudentes Aestimatores ad finem, quem praefixi, rudes scilicet & plebeios Concinatores informandos non parum utiles esse iudicaverint, ideòque ut praelo publico eas committerem, non semel sint hortati.

Quare nihil superest, nisi ut hunc laborem vestrâ potissimum de causa, & divina gloria, salutisq; aliena studio susceptum boni consularis, atq; Instructionem istam non tantum semel, iterumq; perlegatis, sed etiam assidua praxi in vestrà & Parochianorum vestrorum utilitatem convertatis; errores verò typographicos, quos in typum irrepsisse adverteritis, diligenti Catalogi in calce huius Instructionis positi inspectione corrigatis. PARS